

TÜRKLERİN MAVİ VATAN YOLCULUĞU VE KABOTAJ

Dünyanın en seçkin coğrafyasında bulunan "Toprak Gemi Anadolu" ve üç tarafını kucaklayan denizler bu coğrafyayı stratejik, jeopolitik ve ekonomik açıdan tarihin her döneminde önemli kılmıştır. Toprak gemiye bu önemi kazandıran hiç kuşkusuz çevresindeki Mavi Vatan'dır.

YAZI: Kapt.C.Levent KARATAŞ (Boğaziçi Deniz Kültürü Spor ve Çevre Platformu Başkanı)

D enizler, Türk boylarının kültürlerinde de yer almıştır. Deniz yüzü görmemiş Altay Türkleri denizden "Hepimizin annesi" diye söz etmiş, Sümerler de her şeyin denizden yaratıldığına inanmalarına rağmen, Gılgamış Destanı'nda tasvir edilen deniz zehirlidir. Türkler, Anadolu'ya gelene kadar denizlerden uzak bir yaşam sürüp, karada yaşamış olsalar da Oğuz Kaan oğullarından birine Deniz Han adını vermiştir.

Süleyman Şah'ın İznik'i Anadolu Selçuklularının başkenti olarak seçmesinden sonra, Türkler Anadolu'da denizlere yönelik bir politika izlemeye başlamış, hatta İstanbul Boğazi'nin

Anadolu sahiline kurdukları gümrük dairesiyle geçen gemilerden vergi almışlardır.

Saltuk dede Sinop tersanesinde yaptırdığı gemilerle 10 bini aşkın bir Türkmen kafilesini Dobrice'ye geçirmiş, Selçuklular ise Alaiye tersanesini kurmuşlardır. Bütün bunlara pek çok örnek ilave edilebilir. Görüldüğü gibi 1000 yıldır Anadolu'da var olan Türkler, Anadolu'ya gelir gelmez denizlerin önemini kavramış ve yüzünü denize çevirmiştir.

SU AKAR, TOPRAK DURUR

Su dinamik, her daim hareket halindedir. Bu hareketlerine karşı kendinizi geliştirmeyi, yeniliklere uyum sağlamayı, topağın durağanlığına mâhkum

olursanız, bunun sonucu felaket getirir. Osmanlı'da bu durağanlık imparatorluğun sonunu getirmiştir. 1571 yılında İnebahtı denizlerde, 1699'da ise Karlofça karada gerileme süreçlerinin başlangıcı olmuştur.

Yöneticilerin akıl yolundan uzaklaşım nakil yoluna dönmeleri, böylece denizden uzaklaşmaları sonucu, 1. Dünya Savaşı'nda donanması olmadığından düşmanı denizde karşılayamayıp, karada savaşmak zorunda kalan bir ordu, askerlerine size ölmeyi emrediyorum demek zorunda kalan Mustafa Kemal Atatürk, 13 Kasım 1918 İstanbul'un, 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgali, Ege adalarının kaybı, gemilerine yaklaşılmadığından kahvede oturan denizciler ve her duyduğumda içimi acıtan bahriye çifttelli...

"Kadifeden kesesi, kahveden gelir sesi...Oturmuş kumar oynar, ah ciğerimin köşesi..."

Bütün bunlar, maalesef koltuğu korumak pahasına akıldan, bilimden, denizden, denizcilikten uzak politikaların sonucunda yaşanmıştır. 1920'de idam fermanından farkı olmayan Sevr, Osmanlı'yı sadece parçalamıyor, açıkdenizlerden kopartıyordu. Karadeniz'de küçücük bir deniz alanı ve bu alana komşu bir Ermenistan'ı bize uygun görmüşlerdi.

KAPİTÜLASYONLAR

Osmanlı'da bulunan yabancıların, buldukları devletin yetkilerinin dışında kalmaları, kendi devletlerinin yetkilerine tabi olmaları ve elde ettikleri ayrıcalıklarla ticaret ve gümrük konularında sahip oldukları imtiyazlara kapitülasyon diyoruz. Fransızların, Messageries Maritimes, Avusturyalıların Lloyd, Rusların Odessa Kumpanyaları kapitülasyonlarda ilk sırada akla gelen şirketlerdir. Bu şirketler, bağlı buldukları ülkenin Osmanlı topraklarındaki postanelerin posta çuvalarını taşıdıkları gibi ayrıca kendileri de özel posta hizmeti vermeyi de ihmal etmemişlerdir. Özellikle Lloyd şirketinin kendi özel postaları, bu postalar için kullandığı özel basılmış Lloyd pulları ve bu pulların yapılandırıldığı mektuplarda kullanılmak üzere hazırlanmış özel damgaları vardı. Ancak, bunların dışında büyük şirketlerle rekabet edebilmek için hizmetlerini çeşitlendiren bazı küçük vapur şirketleri de Osmanlı karasularında boy gösteriyorlardı. Bu şirketlerden bir kaç, kendi özel posta örgütlerini kurmuşlardı.

9 Eylül 1922 tarihinde yazar Falih Rıfkı Atay, İstanbul'dan İzmir'e gitmek üzere Fransız Paquet Kumpanyası'nın Lamartine vapuruna binerken yolculuk vesikasında Fransızca ve İngilizce iki vize vardı... Kendi vatanımızda seyahat için alınan utanç verici bu belge umarım o dönem de yaşananlar hakkında bir fikir verir.

İSMET, İKİ ŞEYİ ALMADAN DÖNME!

Yukarıdaki olaydan sadece 10 ay sonra Mustafa Kemal Atatürk, Lozan'a giden İsmet İnönü'ye; "İsmet, tam bağımsızlık ve kapitülasyonların kaldırılmasını almadan dönme" talimatını vermiştir.

24 Temmuz 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması görüşmeleri sırasında kapitülasyonlar gündeme gelince

İnönü, görüşmeleri kesmiştir. Çünkü, kapitülasyonlar kaldırılmadan tam bağımsız olmak mümkün değildir. Bunun sonucu olarak 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj yasasıyla Türk denizciliği, bağımsızlığı, geleceği ve en önemlisi Mavi Vatan garantisi altına alınmıştır.

1 Temmuz 1926'da; asırlar boyu Türkleri denizlerden uzak, karacı olarak gören emperyalist güçler farklı bir sabaha uyandırdılar. Çünkü Türkiye'de güneş denizden doğmaya başlamış, denizlerin altında, üstünde askeri, ticari ve sportif bir denizcilik anlayışının temelleri atılmış, kabotaj yasası ilan edilmişti. Kabotajın ilanı şanlı Kurtuluş Savaşı'mızın Mavi Vatan'a yansıyan zaferidir.

ULU ÖNDERİMİZ

"Denizcilik sadece ulaştırma işi değil, iktisadi iş olarak anlaşılacak ve tersaneler, gemiler, limanlar ve iskeleler inşa edilecek, deniz sporları kulüpleri kurulacak ve korunup geliştirilecektir. Çünkü:

Toprakların ucu deniz olan bir ulusun sınırını, halkının kudret ve yeteneğinin hududu çizer" demiştir.

Atamızın bu sözleriyle Türk denizcilerinin rotası çizilmiştir. Yönünü bu rotaya çeviren Boğaziçi Deniz Kültürü Spor ve Çevre Platformu (*) okullarımızda denizcilik kulüpleri kurularak ve bu kulüplere eğitim desteği vererek çocuklarımıza ve gençlerimize denizleri, denizciliği sevdirmek, farkındalık yaratma çalışmalarını sürdürmektedir.

Eskiden olduğu gibi Kabotaj Bayramı'mızı çeşitli etkinliklerle kutlamayı özledik. Umarım en kısa sürede bağımsızlığımızın temeli olan Kabotaj Bayramı'mızı yeniden çeşitli denizcilik etkinlikleriyle kutlarız.

Yazımı Atam'ın bir sözle bitirmek isterim.

Toroslarda bir tek yörük çadırı varsa ve o çadırdan duman tütüyorsa umut vardır ve bu dünyada hiçbir kuvvet bizi yenemez.

KABOTAJ BAYRAMIMIZ KUTLU OLSUN (*) www.bogazicidenizkulturu.com

1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj yasasıyla Türk denizciliği, bağımsızlığını kazanmıştır.